

Христо Тутунаров

ЧАСТНИТЕ АРМИИ
ЕВОЛЮЦИЯТА НА ВОЙНАТА

Монография

София, 2022

Hristo Tutunarov

PRIVATE ARMIES

EVOLUTION OF WAR

Monograph

Sofia, 2022

© Издателство „Изток-Запад“, 2022

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Д-р Христо Тутунаров, автор, 2022

© Генерал (оз) доц. д-р Пламен Богданов,
доц. д.н. Милен Иванов, научни рецензенти, 2022

© Д-р Христо Христов, оформление на корицата, 2022

ISBN 978-619-01-1064-4

ХРИСТО ТУТУНАРОВ

ЧАСТНИТЕ АРМИИ

Еволюцията на войната

*На всички мои учители и ментори.
Явни и тайни, известни и неизвестни.
Благодаря ви!*

*To all my teachers and mentors.
Public and secret, known and unknown.
Thank you!*

*Sic vis pacem, parabellum –
Ако искаш мир, готви се за война.*
ФЛАВИЙ ВЕГЕЦИЙ РЕНАТ (ОК. 450 Г. СЛ.ХР.)

*Най-далеч ще стигне онзи, който не отстъпва пред равния си, запазва
достоинството си спрямо по-силния и е въздържан пред беззащитните.*
ТУКИДИД (ОК. 455–397 Г. ПР.ХР.)

*Войната е справедлива, когато е необходима, и оръжието е свещено,
когато е единствената надежда.*
ТИТ ЛИВИЙ (59–17 Г. СЛ.ХР.)

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ	13
ГЛАВА I.	
ТРАНСФОРМАЦИЯ НА ВОЙНАТА	17
1.1. Пораждане на конфликти. Конфликтен континуум	17
1.2. Генезис на войните	36
1.3. COIN Ops	54
1.4. Военен аутсорсинг	61
1.5. Контракторите – общество и държава. Ситуацията в България	82
1.5.1. Контрактори и/или наемници	82
1.5.2. Общество	93
1.5.3. Войници на мисия	96
1.5.4. Държава – контрактори	101
ГЛАВА II.	
ЧАСТНИ ВОЕННИ КОМПАНИИ И КОНТРАКТОРИ	113
2.1. „Блекуотър“, доайенът сред съвременните ЧВК	113
2.2. „Малхама Тактикъл“ – контракторите на джихада	122
2.3. Поколение джихад – децата на „Ислямска държава“	130
2.4. Гурките – наемниците от Непал	139
2.5. Африка – обща характеристика	146

Съдържание	9
2.5.1. „Екзекутив Ауткомс“ и др.	156
2.6. „Гарда“, „Аеджис“ и G4S	166
2.7. „Пинкертън“: „Ние никога не спим“	174
2.8. Китай – новата люлка на контракторите	182
2.9. Швейцарската гвардия – частната армия на папата	191
2.10. Френски чуждестранен легион – Legio Patria Nostra	195
2.11. Руски и украински частни военни компании	205
2.12. Турската частна военна компания SADAT	223
2.13. MPRİ и израелски частни военни компании	230
2.14. Военен туризъм	236
ЗАКЛЮЧЕНИЕ	241
ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ	245
БЕЛЕЖКИ НА РЕЦЕНЗЕНТИТЕ	261

*Народ, който прави голяма
 разлика между своите учени и своите воители,
 накрая ще остави мисленето на страхливите
 и битките на глупаците.*
 ТУКИДИД (ОК. 455–397 Г. ПР.ХР.)

Content

INTRODUCTION	13
CHAPTER 1.	
THE TRANSFORMATION OF WAR	17
1.1. Origination of conflicts. Conflict continuum	17
1.2. Genesis of war	36
1.3. COIN Ops	54
1.4 Military outsourcing. The era of contractors	61
1.5. Contractors-society-state. The situation in Bulgaria.....	82
1.5.1. Contractors and/or mercenaries	82
1.5.2. Society	93
1.5.3. Soldiers on a mission	96
1.5.4. State – Contractors	101
CHAPTER 2.	
PRIVATE MILITARY COMPANIES AND CONTRACTORS	113
2.1. Blackwater – The doyen of modern PMCs	113
2.2. Malhama Tactical – The contractor of Jihad	122
2.3. Generation Jihad – The children of Islamic State	130
2.4. The Gurkhas – The mercenaries of Nepal	139
2.5. Africa – Basic characteristics	146

Content	11
2.5.1 Executive Outcomes and others	156
2.6. Garda World, Aegis and G4S	166
2.7. Pinkerton – We never sleep	174
2.8. China – The new cradle of contractors	182
2.9. The Swiss Guard – The Pope's private army	191
2.10. French Foreign Legion – Legio Patria Nostra	195
2.11. Russian and Ukrainian private military companies	205
2.12. Turkish Private Military Companies – SADAT	223
2.13. MPRI and Israeli Private Military Companies	230
2.14. Military Tourism	236
CONCLUSION	241
USED SOURCES	245
REVIWER'S NOTES	261

*The society that separates its
scholars from its warriors will have its
thinking done by cowards and its fighting by fools.*
THUCYDIDES (455–397 B.C.)

*Как се управлява светът и се разпалват войните?
Дипломатите лъжат журналистите и вярват на
лъжите си, когато ги четат във вестниците.*

КАРА КРАУС (1874–1936)

Въведение

*Тежките времена раждат силни хора.
Силните хора раждат лесни времена.
Лесните времена раждат слаби хора.
Слабите хора раждат трудни времена.*
Чингис хан (1162–1227)

Частните военни компании (ЧВК), както и техните служители *контракторите*, са новата реалност в света на конфликтите и войните. Те имат своя архетип сред наемниците, които крачат по земното кълбо, отпреди да съществуват националните армии. Съвременните контрактори не са нищо по-различно от модерни наемници, а частните военни компании не са нищо по-различно от нов политически инструмент във вечната борба за надмощие, която властва над човечеството.

Безспорно тези компании и контракторите съществуват поради политически обстоятелства и по-малко поради естественото развитие на средата за сигурност. Не би било грешно, ако кажем, че те съществуват и поради демагогията и лицемерието на съвременната западна политика, защото модерната им форма води своето начало точно от запад. Подобно на инфекциозно заболяване вълната на контракторите се разпространи във всички посоки и по всички континенти. Оформиха се два основни типа държави – създаващи и използващи контрактори и държави, обект на интерес от страна на ЧВК и/или донори на контрактори. Донорите са най-често по-малки държави с по-незначителна международна политика, а често и страни с ниски доходи, чиито граждани работят като наемници (контрактори), за да осигуряват по-висок жизнен стандарт на семействата си. Подобна страна е и България. Трябва да се отбележи, че има и трети тип страни, които поне към момента не се нуждаят от частни военни компании, но и не страдат от финансови проблеми или липса международен престиж. При тях забелязваме въвеждане на редица законови ограничения и

санкции, които следва да минимизират възможността техни граждани да участват под каквато и да е форма в подобни частни армии. Защо съществуването на частните военни компании се свързва с политическо лицемерие? Защото основната им роля е да участват в конфликти от името на дадена държава, но неофициално. Те често са отговорни за замитането на боклук под килима, за мръсните поръчки, с които държавите не искат да си цапат ръцете, но са принудени да реализират с цел изгода.

Контракторите и частните военни компании се оформиха като неразделна част от съвременната военна стратегия. С тях се внедриха много нови способности, които диктуват дневния ред, а именно хибридни войни и операции, КОИН операции, прокси операции и редица други способности, които съпътстват мироналагащите и мироопазващите мисии, които се провеждат от зората на човечеството. Частните военни компании вече са прекалено много дори да бъдат изредени. Броят на техните служители нараства, само за илюстрация ще отбележим, че една от най-големите компании в този отрасъл, G4S, разполага с близо 600 хил. служители. Това е над половин милион души, които са ангажирани в сферата на сигурността. Дали ни харесва или не, тези цифри поставят компанията на второ място в световната класация на най-големите работодатели.¹ Това е много тъжен показател, защото от XXI в., та дори и от втората половина на XX в. се очакваше да настане мир и просперитет. За съжаление продължаваме да продаваме смърт... А тенденциите са за засилване на влиянието на контракторите, за увеличаване на броя на държавите, които ги използват, създават, и за увеличаване на броя на компаниите. Ресурсите на планетата се оказват твърде недостатъчни, за да задоволят човешката алчност, а това означава, че конфликтите са неизбежни. По същата причина ще има и развити, и изоставящи страни, при вторите причините няма да са единствено естествени. Често тяхното изоставяне ще е умишлено наложено, за да може конкуренцията да трупа активи. Такива държави съществуват от векове.

Вероятно в даден момент ще се получи някакво пренастищане от частни военни компании, а това ще породви други предизвикателства. Ще се оформят и нови конфликтни зони, а дори според някои бъдещите войни няма да се водят между държави, а между корпорации. Съвсем открито се говори, дори се обсъжда заменянето на голяма част на военните от контрактори. Така например Ерик Принс предлага на администрацията на САЩ да води изцяло войната с Афганистан от тяхно име срещу сумата от 5 млрд. долара. Макар и тази сума да изглежда колосална, то реалистично може да се каже, че при подобна цифра САЩ ще реализират икономия в чисто финансов план, а отделно и ще спасят

---

¹ Hess, A., Serenbetz R., 2014. 15 biggest employers in the world, <<https://eu.usatoday.com/story/money/business/2014/08/24/24-7-wall-st-biggest-employers/14443001/>>

живота на много техни военнослужещи. Впоследствие ще разгледаме причините, поради които обществото не поставя на една плоскост загубата на живот на контрактор и загубата на живот на военен. Това прави тяхното използване още по-оправдано и примамливо, защото загубата на военни води до отлив на гласове и до загуба на избори. Това е сериозен проблем за демократичните държави, които често си служат с контрактори. Както беше споменато, частните военни компании са средство, което се използва от политиката и е продукт на политиката. Тяхната роля е да извличат дивиденди, без да се трупат негативи, включително от гледна точка на PR.

За да бъдат разбрани напълно частните военни компании, както и контракторите, е необходимо да се направи дълъг преход от зараждането на първите наемници, пораждането на конфликтите като психологическо и социално състояние, разглеждането на войната като спътник на човечеството и едни от най-ярките примери за частни военни компании. Нужно е да се разгледа архетипът на контракторите през вековете, различните форми, под които са съществували, и да се направят паралели със съвременното. Важно е да се разкрият и анализират подходите, чрез които постепенно се обвързват частните субекти с държавната власт и превръщането на частните военни компании в политически субект, както и възможността дадена частна военна компания да се конкурира със суверенна държава. Следва да се разгледат юридическите аспекти около формирането и оперирането на съвременни частни военни компании, като се обърне внимание на спецификите, които съществуват на базата на различните закони в отделните държави, в които те извършват дейност. Обръща се внимание на всички политико-икономически и социални фактори и обстоятелства, които имат отношение или се влияят чрез и от частните военни компании, не на последно място психологията и мотивацията на контрактора като отделен индивид и приликите и отликите на контракторите с редовната армия. Извършен е и анализ на съвременното разбиране на българите за наемничеството, контракторите и професионалната ни армия. Разкрити са приликите и отликите. Не е пропуснато да се разгледат и прецизират психологическите аспекти и мотивите на хората за присъединяването им към контракторски компании. Използвани са редица източници, включително разговори с българи, които са контрактори в различни компании и с редица мисии в различни точки на планетата.